

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної
науки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма 032 “Історія і археологія”
Спеціальність 032 “Історія і археологія”
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
історії Центральної та Східної Європи і
спеціальних галузей історичної науки
Протокол № 12 від “27” червня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Вступ до спеціальності
Викладач (-і)	Комар Володимир Леонович, Шологон Лілія Іванівна
Контактний телефон викладача	0342596146
Е-mail викладача	volodymyr.komar@pnu.edu.ua , liliya.shologon@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	середа, 14.00 год. – 17.00 год.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Перший курс навчання в університеті – це перший крок до вибраної спеціальності. Тому насамперед студентам-першокурсникам необхідно з'ясувати труднощі обраної професії і отримати чітке уявлення про знання та вміння, якими необхідно оволодіти. Саме тому, для студентів перших курсів історичних факультетів, заплановано вивчення курсу “Вступ до спеціальності”</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни “Вступ до спеціальності” є</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомити студентів-першокурсників з предметом історичної науки, її структурою та соціальними функціями; – проінформувати про систему вищої історичної освіти в Україні, структуру Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; – ознайомити студентів з обсягом навчальних дисциплін, іспитів, заліків, практик тощо; організацією навчального процесу в ПНУ; програмами мобільності; правами та обов'язками студентів, поза аудиторними формами навчання та організацією студентського дозвілля; – вказати на винятково важливе значення історичних джерел та історичної літератури, їх творчого аналізу і опанування для здобуття студентами спеціальності історика, становлення його як особистості та науковця; – показати найважливіші етапи наукової діяльності історика; – з'ясувати роль історичної бібліографії та історіографії в процесі підготовки спеціаліста-історика; – ознайомити з основними видами видань історичної літератури і джерел та правилами їх бібліографічного опису; – дати настанови студентам, як набути історичні знання на лекційних, семінарських заняттях, в процесі самостійної роботи в архіві, бібліотеці, з електронними ресурсами тощо. <p>Основними завданнями вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності” є ознайомити студента-історика з специфікою і особливостями фаху, які він вибрав і з процесом навчання в університеті на Факультеті історії, політології і міжнародних відносин.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та	

практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання

ПРН-3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН-4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН-5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН-7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН-11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	032 Історія та археологія	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.
------	----------------

	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Предмет історичної науки і її соціальні функції	2	2	10
Тема 2. Вища історична освіта в Україні. Студентський путівник Прикарпатського національного університету, як важливе інформаційне джерело для студента.	2	2	10
Тема 3. Історичні джерела та їх науковий аналіз	2	4	10
Тема 4. Історична література та її вивчення	2	4	10
Тема 5. Роль історичної бібліографії у підготовці спеціаліста-історика	2	4	10
Тема 6. Охорона праці і безпека життєдіяльності історика	2	2	10
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Семестровий контроль проводиться у формі заліку. Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом.</p> <p>Для того, щоб одержати залік, студентам необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів. Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок отриманих на семінарських заняттях за різні види і форми роботи.</p> <p>Максимально за залік студент може отримати 100 балів.</p> <p>Розподіл балів, які отримують студенти</p> <p>Підсумкова оцінка за поточний контроль – 50 балів оцінка «відмінно» – 50 балів оцінка «добре» – 40 балів оцінка «задовільно» – 25 балів</p> <p>Контрольна робота (комп'ютерне тестування) – 50 балів оцінка «відмінно» – 50 балів оцінка «добре» – 40 балів оцінка «задовільно» – 25 балів</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Написання контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з даної навчальної дисципліни.</p> <p>Контрольна робота проводиться у вигляді письмового тестування. Мета контрольної роботи перевірити засвоєння студентами лекційного матеріалу. Кожен студент через сайт дистанційного навчання університету отримує 40 тестових завдань. Якщо 60–70 % правильних відповідей, то студент отримує оцінку «задовільно», 71–89 % – «добре», 90–100 % відмінно.</p>
Семінарські заняття	<p>Тема 1. Історія як наука</p> <p>1. Історія як одна з найдавніших галузей людських знань. 2. Найважливіші завдання історичної науки.</p>

	<p>Тема 2. Вивчаємо студентський путівник. Студенти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у позааудиторний час</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Права та обов'язки студентів. 2. Студентське дозвілля. Соціальні проекти. 3. Програми мобільності. 4. Наукова бібліотека 5. Написання наукової праці. Мотивація на щодень. <p>Тема 3. Історичні джерела та їх науковий аналіз. Неопубліковані документи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття історичного джерела та його роль в дослідженні минулого людства. Види історичних джерел та їх загальна характеристика. 2. Порядок виявлення архівних джерел. 3. Джерельний потенціал Національного архівного фонду України. 4. Електронні джерельні ресурси. <p>Тема 4. Історична література та її роль у підготовці спеціаліста-історика. Найважливіші принципи написання наукових праць. Організація дослідницької діяльності історика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єктивність та неупередженість автора історичної праці. Чотири типи історіописання. Мова історичної праці. 2. Вибір теми наукового дослідження. 3. Найважливіші принципи опрацювання наукової літератури та джерельного матеріалу при підготовці історичного дослідження. 4. Написання наукової праці. Коректність покликань. Неприпустимість плагіату. <p>Тема 5. Тематичний бібліографічний пошук історичної літератури (4 год.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історична бібліографія в Україні в XIX – XX ст. 2. Типи бібліографічних показників з історії. 3. Класифікація бібліографічних видань. 4. Приклади бібліографічного опису різних видань історичної літератури. 5. Бібліографічний опис неопублікованих джерел. 6. Оформлення бібліографії в науковій праці: <ol style="list-style-type: none"> а) бібліографічні посилання; б) загальні вимоги до цитування; в) формування списку використаних джерел та літератури. <p>Тема 6. Підсумкове заняття. Комп'ютерне тестування. (2 год.)</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій студентами є обов'язковим. Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише</p>

	<p>логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.</p> <p>Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставлення балів від «1» до «5». Позначення «0» виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через невідповідність, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Кожен студент зобов'язаний взяти участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру. На семінарських заняттях студенти також виконують різні письмові роботи, які включають в себе перевірку завдань винесених на самостійне опрацювання. Оцінка за індивідуальне завдання також виставляється на семінарських заняттях. У результаті усних відповідей та письмових завдань студент отримує підсумкову оцінку за поточний контроль.</p>
Підсумковий контроль	форма контролю – залік; форма здачі – комбінована

7. Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять і виконання навчального навантаження студентами. Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.

Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.

Обов'язковим є написання запланованих письмових (контрольних, самостійних, індивідуальних) робіт.

Студенти мають інформувати керівництво факультету та викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усі строків визначених для виконання усі видів письмових робіт, передбачених курсом.

Академічна доброчесність:

У Прикарпатському університеті навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і студент (-ка), повинні дотримуватися Положення про запобігання академічному плагіату (<http://surl.li/dztjc>), Положення про запобігання академічного плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти (<http://surl.li/evnhu>), Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<http://surl.li/eonvn>).

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Базова

1. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. Навчальний посібник. К., 1995.
2. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» – Твій шлях до омріяного успіху! Студентський путівник. 27 с. // URL : <https://pnu.edu.ua/>
2. Історичне джерелознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С.Калакура (кер. авт. колективу) та ін. Київ: Либідь, 2017.
3. Інститут історії і політології: 70 років педагогічної, наукової й громадської діяльності / Під ред. професора М.Кугутяка. Івано-Франківськ: видавець Третяк І.Я., 2010.
4. Макарчук С. Писемні джерела з історії України: курс лекцій. Львів: Світ, 1999.
5. Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.Н. Войцехівська (кер. автор. колек.), В.В. Томазов, М.Ф. Дмитрієнко та ін. Київ: Либідь, 2008.
6. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007.

Допоміжна

1. Архівознавство: підручник для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів України / За заг. ред. Я.С.Калакури та І.Б.Матяш. Київ: Видавничий дім “КМ Академія”, 2002.
2. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Київ, 2002.
3. Зашкільняк Л. Вступ до методології історії. Львів: ЛОНМІО, 1996.
4. Калакура Я.С. Українська історіографія: Курс лекцій. Київ: Генеза, 2004.
5. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013.
6. Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми. Колективна монографія за редакцією Леоніда Зашкільняка. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2004.
7. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ: Знання-прес, 2002.
8. Шологон Л.І. Вступ до спеціальності: методичні вказівки для студентів першого курсу спеціальності «Історія і археологія». Івано-Франківськ, 2020. 27 с.

Інформаційні ресурси

1. archeos.org.ua
2. resource.history.org.ua
3. <https://pnu.edu.ua/>
4. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» – Твій шлях до омріяного успіху! Студентський путівник. 27 с. // URL : <https://pnu.edu.ua/>

Викладачі:

Доктор історичних наук, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки **Шологон Лілія Іванівна**

Доктор історичних наук, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Комар **Володимир Леонович**